

שבועות פרק שלישי שבועות

כה.

עין משפט גר מצוה

ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה ב סמנ
לאוין רלנ טו"ש"ע ז"ד
סמנ רלנ טו"ש"ע ז"ד
ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ש"ע ז"ד
סמנ רלנ טו"ש"ע ז"ד
ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ש"ע ז"ד
סמנ רלנ טו"ש"ע ז"ד
ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ש"ע ז"ד
סמנ רלנ טו"ש"ע ז"ד

אלא כי קתני מידי דהיי"ל אמירי דבר ממשא ב'. תימה דצוק
מכות (דף עב. וס) דקאמר וליחשב נמי כגון דלמר שבועה
שלא אחרוש ציו"ט ודחיק לנימר האי תנא לית ליה איסור כולל
ולשני כי הכא דלא קתני מידי דהיי"ל אמירי דלאו בר ממשא וי"ל
דעדיפא מיניה משני התם:

חומר בנדרים שהנדרים חלים על
דבר מצוה בדבר הרשות.
צ"ב דנדרים (דף ע"ג) נפקא לן
מדכתיב לה' וברש מקטת נזיר (דף
ה. וס) דרשינן מיין ושכר זיזר
לאסור יין מצוה כיון הרשות ותימה
תרי קראי למה לי הא איתקוש
נדרים וזירות אהדי צריש מקטת
נדרים (דף ע"ג) וי"ל צריש דזירות
אוסר כל יין עליו לנדר חיל אין
מצוה כיון הרשות אבל נדרים שאינו
אוסר עליו אלא המצוה כגון סוכה
ושופר ולולב ותפילין אימא דלא
חיל ואי כתיב נדרים ה"ל לפי שאוסר
המצוה עליו אבל צמיר שאוסר עצמו
על היין לא חיל נדרים וי"ל גופייהו
כשאוסר עצמו הסוכה לא חיל:

מה שאין כן בשבועות. צרק ב'
דנדרים (דף ע"ג) פריך מ"ש
נדר דכתיב כי יזור נדר לה' שבועה
נמי הכתיב או השבע שבועה לה'
ומשני הא דלמר ישיבת סוכה עלי
הא דלמר שלא אשב צסוכה משמע
דנדרים לפי שאוסר סוכה על עצמו
ראוי שיחול הנדר שאוסר הסוכה עליו
כקרנן וסוכה אינה מצוה לעשות
מצוה אבל שבועה שאוסר עצמו על
הסוכה אין השבועה חלה דמשועבד
הוא לעשות מצוה ותימה א"כ מה
חומר יש נדרים מנשבעה שבועה
נמי חילא כה"ג כי אמר ישיבת סוכה
עלי שבועה עליה חלה חפלא עליה
דצאמר חפלא עליה חלה נמי שבועה
דלמר דנדרים (דף ע"ג) (פ"ק) (דף ע"ג) וצ"ב
ד' נדרים (דף ע"ג) גבי שבועה שאל
צאומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי
שבועה אס לא ראיתי גמל פורח
צאור והדלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
אידי דמנא נדרים דמיסתק חפלא
עליה תנא נמי חרמיס דמיסתק
חפלא עליה ולאפוקי שבועה דלמר
נפשיה מן חפלא היינו דהוי נמי כה"ג
דאסר נפשיה מן חפלא אבל נדרים
וחרמיס אינן אלא צענין דמיסתק
חפלא עליה וי"ל דהיינו חומר נדרים
דככל ענין דחל על דבר הרשות חל
על דבר מצוה דהיינו כשאוסר חפץ
על עצמו אבל כשאוסר עצמו על
החפץ אינו חל אפי' דצבר דקונים
כשאומר קונס גופו על החפץ דקונס
היינו כקרנן ולא שייך על עצמו אבל

בשעת קאמר. הא דלמר' דבר שזדונו לאו לא קתני צמטות
הוא דלמר שבועה ציטוי חטאת היא: **וליס** זיה מששא. שאישן
ושלא אישן שהשינה אין צה מששא: שאזוק צרוז לים לא גרסי'
הכא: **בתני'** אחד נדרים של אחרים. דמפרש שאמן פלוני

כי: **שאין צהן ממש**. תרי גווי
משמע שאין צהן ממש כגון שינה
ומשמע שאין צהן הייה כגון שאזוק
צרוז לים: א"כ. דדייקת להרע או
להטיב אין לי כו': **מריבוי הסכוב**.
לכל אשר יצטא ויקרא [ה. גמ'] הנדרים
חלים על דבר מצוה. קונס סוכה
שאינו עושה לולב שאינו נוטל אסור
ובנדרים מפרש טעמא צפרק וחלו
מותרין (דף ע"ג): **מה שאין כן**
בשבועות. דמתנן במתני' [פ. ו] וילין לה
לקמן (דף ע"ג). מקראי: נדר אינו
חל על השנייה כגון קונס שאינו יאן
דקונס לשון הקדש הוא וחמאי
ליחול הקדש אבל קונס עיני
צשינה חל אפי': **מלקין אותו**.
משום שבועה שוא דדבר שא"כ
הוא ומשנבע יתמה לשקר. אלמא
לאו שבועה ציטוי הוא דקתני וישן
לאלתר: **ליסיס בנכא**. זירוק פלוני
או לא זירוק אין זה שבועה ציטוי
אלא שבועה שוא שהרי אין פלוני
צרשותו לזרוק ולא לזרוק: **רצ**
כר"ע. דמחייב בנשבע: **ושמואל**
כרבי ישמעאל. דמחייב ליה [רקן]
לנכא: **אליבא דר' ישמעאל ר"ע**
לא פליגי. כלומר דבר ודאי תנאי
הוא דלא מחייב ליה רצ אליבא
דכרי ישמעאל וליתא לפלוגתא
דבר ושמואל אליבא דמפרש
ואזיל: **כי פליגי בנשבע** דר"ע.
כלומר אבל דר"ע פליגי ולא
דשמואל כמנאי דאפי' לר"ע פטר
ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:
ד'

שאישן ו**שלא** אישן: איני (ד)
ימים מלקין אותו וישן לאלתר התם דאמר ג' הכא דלא אמר ג':
שאזוק צרוז לים ו**שלא** אזוק: איתמר (ב) שבועה שזרק פלוני צרוז לים
ושלא זרק רב אמר ה' חייב ושמואל אמר פטור רב אמר חייב איתיה
בלאו והן ושמואל אמר פטור ליתיה בלהבא לימא בפלוגתא דר'
ישמעאל ור"ע קא מופלגי רתנן ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על
העתיד לבא שנאמר להרע או להטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא
דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה
מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב
לכך רב דאמר כר"ע ושמואל דאמר כר' ישמעאל אליבא דר' ישמעאל כולי
עלמא לא פליגי השתא מילתא דאיתא בלהבא לא מחייב עליה רבי ישמעאל
לשעבר מילתא דליתא בלהבא מיבעיא כי פליגי אליבא דר"ע רב כר"ע
ושמואל אמר עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא מילתא דאיתא
בלהבא מחייב ר"ע לשעבר אבל מידי דליתיה בלהבא לא לימא בפלוגתא
דכרי

שבועה בכל ענייני שבועה אינה חלה על דבר מצוה כדבר הרשות דהיינו כשאוסר עצמו על החפץ ורבינו אלחנן תירץ צסס ר"י דשבועה
אפי' כשאומר ישיבת סוכה עלי שבועה אסר נפשיה מן חפלא לשון שבועה לא שייך אלא על עצמו וקונס לא שייך אלא על החפץ
שאוסר על עצמו כקרנן ולכך חלה נמי שבועה על השינה דלמר נפשיה עליה אבל צנדר אסר שינה עליו ואין צה ממש וצ"ב
דנדרים (דף ע"ג) מסיק רבינא דנדרים נמי חלים מדרבנן על דבר שאין צו ממש והשתא אחי שפיר הא דלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
לאפוקי שבועות דלמר נפשיה מן חפלא ור"מ מפרש דלקמן (דף ע"ג) וצ"ב ד' נדרים (דף ע"ג) לא מיירי שאמר לשון זה יאסרו עלי
בשבועה אלא הי"ק כשאומר לשון שעי' שבועה אוסר פירות עליו ומיירי שאומר שבועה שלא אוכל פירות וצרוז פריס ל"ג שבועה אבל
אמר יאסרו צבועה אינו כלום אפי' צצבר הרשות משום דלמר חפלא עליה והשתא נמי יחול חומר נדרים מנשבעות: **א"כ** ו**הוא"ל**
יוחנן. למאי דס"ד השתא דלעולם קאמר תימה דמקשה ליה צריש פירקין (דף ע"ג) גבי שבועה שאוכל ושלא אוכל וי"ל דגבי אכילה
ליכא למיטעי דלעולם קאמר ולא הוצרך התנא לפרש דלאלתר קאמר א"כ התם נמי שייך שפיר לעולם כגון שנשבע על ככר שלפניו:
ושמואל דאמר ב' ישמעאל. וה"מ והא לעיל קאמר שמואל טעמא משום דליתא בלהבא וי"ל דאין זה מדברי שמואל אלא הש"ס
מפרש כן אליבא וכענין זה יש צכמה מקומות צס"ס: **רב** דאמר כר"ע. הק' ה"ר עורא הנצי"ל דהשתא רצ דרש
ריבוי ומיעוטי וצהגול קמא (צ"ק דף ע"ג) סבר רצ כר"מ דלמר אומרים צעצדים הרי שכן לפניך דאין נגולים כמקרקעי ומאן דאית
ליה דעצדים כמקרקעי דרש כללי ופרטי כדמוכח לקמן צ"ב שבועה הפקדון (דף ע"ג) וצהגול צתרא (צ"ק דף ע"ג) וי"ל דאית ליה
שום מיעוט דממעט עצדים כדפרשיטא לעיל צ"ב ק (דף ע"ג ר"ע):

(א) רש"ל מ"ו, (ב) ג' נ"ג.
כא. (תמורה ג' ג' ג' נדרים
ג' ג' ג' חוספתא נדרים
פ"א, ד' יבמות ק"ב: נדרים
טו. סוכה ג' ג' (א) [קמן
מט: ו] גופייהו [כשאוסר]
עצמו על הסוכה לא חיל.
כ"ל רש"ל, ו] [ג' פ"ק
דף ע"ג] (א) [נ"ע חוס' וימא
מ: ד"ה ושהו ומוס' צ"ק
יט. ד"ה רצ אפי' וי"ל].

תורה אור השלם

1. או נפש כי השבע
לבטא בשפתים להרע
או להטיב לכל אשר
יבטא האדם בשבעה
וְעַלְמָם מִמֶּנּוּ וְהָאֵלֹהִים יָדָע
וְאֵשֶׁת לְאִחָת מֵאִלְהָה:
ויקרא ה' ד'
2. בתוך תתן לו ולא ירע
לְבָבְךָ בַּחֲתֹךְ לוֹ כִּי בְגִלְךָ
הַחֲבֵר וְהָאֵלֹהִים יִבְרָכְךָ
אֲלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂי וְיִבְלֶה
מִשְׁלַח יְדֶיךָ: דברים טו י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או
להיטיב. אוכל להטיב לא
אוכל להרע, משמע את
עצמו והוא היד לכל דבר
שזוא כן ולא להטא,
להרע או להיטיב להטא
משמע (ע"ד ב. ב.)
שהנדרים חלים על
דבר מצוה. שבר אמר
קונס שאינו עושה סוכה, או
קונס שאינו מניח תפילין כל
עליו הנדר ואם עשה קס
ליה צנל יתל (נדרים יג.)
מה שאין כן בשבועות.
שאין נשבעין לנצל את
המצוה, דמשבע ועומד
מהר סיני הוא לקיים
ולכהיל על חלה שבועה עליה
דאין שבועה חלה על
שבועה (שם). על דבר
שאינו בו ממש. כגון
דבור שאין צו ממש (שם).
מלקין אותו. משמע
לשון ומשעה שילת
שבועה מפיו הרי הוא
נשבע על העמוד של און
שואו של זכב. שחף על על
דבר שחי אפטר, ומן
לקמן (ע) דהיינו שבועת
שוא ומייבס על זדוה
מכות וכגון שמתרו בו
(סוכה ג.) או: לאלתר
מלקין אותו שישן, הואיל
דנדר צצבר שאין יוכל
לעמוד בו (נדרים טו.).

רבינו הגנאל

שבועה חילא אמירי
דלאו בר ממשא הוא.
כגון שאזוק צרוז
ליס ושלא אזוק (א):
במתני' אחד דברים של
עצמו ואחד דברים של
אחרים [א'] יש בהם
ממש וכו'. ת"ר חומר
בנדרים שהנדרים חלים
על דבר מצוה כדבר
הרשות שאין כן
בשבועה. חומר בשבועות
שהשבועות חלות על
דבר שאין בו ממש
כדבר שיש בו ממש מה
שאין כן בנדרים: **פ"ב**
שאין פלוני ושלא אתן
אוקימנא בנשבע ליתן
מנחה לעשיר. אבל ליתן
צדקה לעני מושבע מהר
סיני הוא שנאמר בתוך
תתן לו ואין שבועה
חלה על שבועה. שאישן
ושלא אישן בר. אוקימנא
בנשבע שלא ישן פחות
מג' ימים. אבל הנשבע
שלא ישן ג' ימים
מלקין אותו וישן לאלתר:
שאזוק צרוז לים ושלא
אזוק בר. אתמר שבועה
שזרק פלוני צרוז לים
ולא זרק. שביעה שלא
זרק וזרק. רב אמר
חייב דהא איתא בלאו
הן. ושמואל אמר פטור
דהא ליתא בלהבא. פי'
ליתיה בורוק. כלומר
אינו יכול לכופ חבירו
לזרוק צרוז לים (המלח)
מיכן ולהבא. ואיתנין
לאוקמי חלוקתם בחלוקת
רב ישמעאל ור' עקיבא
ולא עמדה. ואסיקנא
כי פליגי אליבא דרבי
עקיבא רב כר' עקיבא
ושמואל אמר לך כי קא
מחייב ר' עקיבא לשעבר
במירו דאיתיה להבא אבל
במירו דליתיה להבא לא
מחייב אלא בפלוגתא

(א) ע"י רש"י.